

SUMMARY

Malezhik J. Role of artistic directions in the formation of fine arts training in elementary school (1949–1980).

In article the analysis is carried out and are defined the main tendencies of development of art education from 1949 to 1980.

The historical aspects, socio-economic, political factors and trends in the development of school art education in Ukraine of the studied period are analyzed. The features of art education in secondary school are revealed: its nature and content, aims and objectives, principles and methods of teaching fine arts.

As a result of research specifics of realization of problems of art education in the course of program and methodological work at comprehensive schools of Ukraine on the fine arts are studied.

Analysis and synthesis of the scientific literature allow to establish that the most important artistic and aesthetic categories reflecting the artistic practice, which, in our opinion, has a direct impact on the educational and upbringing processes by means of arts in school is art direction, that is, the totality of works of art, close to each other on the basis of significant ideological and aesthetic features. In addition, it is the basic unit of the dynamics of development of the history of art. Formation, development, and competing artistic techniques are combined in art direction, but it is also closely associated with the style.

In the field of teaching fine arts at elementary school, it is found out, that program and thematic fullness of educational material is important. The main art directions in the fine arts and their influence on subject of a training material are determined by a subject at elementary school. Major factors of influence on formation of subjects, tasks in school programs for elementary school for the fine arts are analyzed.

Investigation of the basic artistic movements of the twentieth century gives reason to make some generalizations, namely: in art, the period 1949–1980 is referred to as a struggle between realism and modernism, which directly influenced the formation of educational material on the fine arts in the primary school.

Studying and understanding the processes that occur in the development of school art education (1949–1980) will assess the place and importance of art trends in the educational process on the fine arts in elementary school.

Key words: history of education, art direction, social realism, formalism, modernism, postmodernism, art education, art, elementary education, comprehensive school.

УДК 371.315.6:51

Л. В. Новобранна
Путивльський педагогічний
коледж імені С. В. Руднева

РОЗУМІННЯ ГЛИБИНИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ В ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ – КРОК ДО УСПІШНОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлюються питання важливості розвитку художньої творчості молодших школярів на уроках трудового навчання, розглядаються більш широкі можливості впровадження в навчальний процес сучасних креативних технік роботи з папером (квілінг, торцювання, ай ріс-фолдінг).

Ключові слова: художня творчість, креативні техніки, квілінг, торцювання, айріс-фолдінг.

Постановка проблеми. Педагогічна діяльність займає особливе місце в класифікації видів діяльності людини. Ще видатний педагог Ян Амос Коменський відзначав, що вчительська професія «прекрасна, як ніяка інша під сонцем». Він порівнював учителя із садівником, який пестливо вирощує дерева й рослини в саду, з архітектором, який турботливо забудовує знаннями всі куточки людської істоти, зі скульптором, який ретельно шліфує розум і душі людей, з полководцем, який енергійно здійснює наступ проти варварства і невігластва.

Навчальними планами підготовки вчителів початкових класів передбачено вивчення циклу суспільних, психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін. Психолого-педагогічна підготовка вчителів здійснюється в процесі вивчення таких дисциплін, як психологія, педагогіка та методики викладання таких предметів, які вивчаються в початковій школі. Сюди входить і методика трудового навчання, яка є одним із профільюючих предметів у фаховій підготовці вчителя початкових класів. Вивчаючи курс методики трудового навчання, майбутні вчителі з'ясовують цілі, завдання трудового навчання, оволодівають системою методичних прийомів, за допомогою яких забезпечується успішне проведення навчального процесу на уроках праці. Методика трудового навчання допомагає майбутнім учителям підходити до навчально-трудоного процесу з правильних наукових позицій, сприяє успішним пошукам найбільш раціональних шляхів у розвитку творчої особистості дитини, підвищує рівень загальнопедагогічної та методичної підготовки в цілому.

Аналіз актуальних досліджень. Окремі аспекти проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньої творчості учнів розкриті у працях Е. Антоновича, В. Бутенко, І. Зязюна, Б. Лихачова, С. Мельничука, Б. Неменського, В. Аронова, М. Волкова, О. Тарасенко. Аспект підготовки студентів до викладання художньої праці, трудового навчання, образотворчого мистецтва в початковій школі висвітлюють роботи В. Тиценка, І. Міщенко, В. Хорунжия, О. Савченко, Н. Бібик та ін. Проте такий аспект, як технологія підготовки вчителів початкових класів до організації художньої творчості учнів, залишається не достатньо дослідженим.

Метою статті, що є складовою нашого дослідження, є розкриття педагогічного потенціалу художньої творчості, головним завданням – підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації художньої творчості учнів.

Виклад основного матеріалу. Актуальність і доцільність дослідження впливає з його спрямованості на розв'язання суперечностей між потребами шкільної практики та практикою підготовки у вищих навчальних закладах спеціаліста до здійснення художньо-творчої освіти в початковій школі, зокрема:

а) між вимогами, які ставляться в сучасних умовах до підготовки студентів у контексті викладання методик трудового навчання і реальним станом підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах; б) необхідністю розробки й удосконалення змісту підготовки майбутніх учителів до викладання художньої праці, трудового навчання в початкових класах та недостатнім науковим обґрунтуванням структури поновлюваних і новостворюваних посібників, невизначеністю критеріїв відбору навчального матеріалу; в) між вимогами до теоретичних знань і практичних умінь майбутніх учителів і науково-методичним забезпеченням підготовки до здійснення художньої освіти в початковій школі; г) між потребою оновлення методів та форм художньої праці, трудового навчання в початковій школі й невідповідністю викладання їх у вищій школі.

У Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) проголошено, що у процесі навчання учні мають прилучитися до образних мов різних видів мистецтв, розмаїття жанрів і стилів українського мистецтва, вітчизняної та світової культури в контексті світових культуротворчих процесів.

В основу підготовки вчителів початкових класів мають бути покладені «Концепція полікультурного виховання» та «Концепція естетичного виховання молоді в умовах відродження української національної культури». У сучасних умовах гуманізації суспільства в Україні проблема формування художньо-естетичної культури школярів вимагає суттєвого перегляду.

Вивчення шкільної практики показує, що 45 % вчителів початкових класів відчують труднощі під час викладання художньої праці, трудового навчання й образотворчого мистецтва в школі, в першу чергу – щодо застосування нових технологій у навчально-виховному процесі та відбору відомостей, які доцільно використовувати у процесі формування художніх уявлень і понять. Їм важко здійснювати конструктивно-технологічний підхід, етнодизайн (декоративно-вжиткове мистецтво), сучасний дизайн, пластичне мистецтво, а також диференційований та інтегрований підходи, дуже повільно впроваджують на своїх уроках цікаві креативні техніки роботи з різними матеріалами відповідно до вікових особливостей дітей. Звідси випливає, що знання, раніше здобуті вчителями у вищих навчальних закладах, виявляються недостатніми стосовно сучасних вимог реформування освіти, а це негативно впливає на здійснення особистісно зорієнтованого навчання й виховання молодших школярів, формування в них знань про цілісність художньо-естетичної картини світу.

Підготовка майбутніх фахівців у наш час немислима без залучення їх до художньо-естетичної творчості.

Ідея розвитку художніх здібностей дітей і широке розгортання на цій основі відповідної творчості проходить через навчальні програми предметів, що вивчаються в загальноосвітній школі, та програми виховної роботи позашкільних закладів освіти.

Створення будь-якого виробу в одних випадках може відбуватися за відомими правилами, а в інших – бути за своїм характером оригінальним процесом. Тому художню діяльність молодших школярів можна умовно поділити на репродуктивну і творчу:

- репродуктивна художня діяльність передбачає виготовлення певних виробів за наперед відомими правилами;
- творча ж художня діяльність передбачає створення оригінальних виробів.

Конкретними її формами є винахідництво, фантазування тощо.

Обидва ці види діяльності вимагають достатнього рівня розвитку художнього мислення, уваги, спостережливості, ґрунтовних спеціальних художніх знань, умінь і навичок та інших якостей. Співвідношення елементів творчої та репродуктивної діяльності в процесі розв'язання певного завдання є показником ступеня творчої активності та самостійності учня.

Значущість проблеми розвитку дитячої творчості, розкриття й максимальної реалізації творчих здібностей кожної особистості підкреслюється й у державних документах: Національній доктрині розвитку освіти в Україні, законах «Про освіту», «Про мову», «Державному стандарті початкової освіти».

У сучасній теорії здібностей суперечливими лишаються питання про структуру здібностей, співвідношення між задатками і здібностями. Більш поширеною є думка про задатки як органічну успадковану передумову розвитку здібностей. Щоб задатки перетворилися на здібності, окрім природженої схильності, потрібно, щоб людина виявила зацікавленість будь-якою діяльністю, бажання займатися нею, певні вміння та навички. Адже часто буває і так, що маючи неабияку схильність до певного виду діяльності, людина не використовує цей природний дар, не розвиває свої здібності.

Важливо визначитися, які вміння потрібно сформувати в дітей, щоб вони відчували свободу своїх дій у творчості, мали можливість проявити її та успішно здійснити творчу діяльність.

Уроки праці в початкових класах досягають своєї навчальної та виховної мети, якщо вони активізують мислення учнів, вимагають самостійності в роботі. Засобом активізації уроків праці може бути вступна інструктивна бесіда на початку уроку, в якій чітко розкрито зміст трудового завдання, послідовність його виконання. Бесіда мобілізує увагу учнів, збуджує їх інтерес, активізує мислительну діяльність, забезпечує самостійне виконання поставленого завдання. Цьому можуть сприяти також поточний інструктаж і контроль учителя.

Учитель повинен давати учням можливість самим здогадатися, як здійснити поставлене перед ними трудове завдання, проводити спеціальні вправи, які сприяють формуванню навичок самостійного обдумування завдання, виробленню вміння творчо розв'язувати його. Розвиток

осмисленого підходу учнів до трудових процесів великою мірою залежить від того, наскільки вчитель уміло пов'язує уроки праці з дидактичним матеріалом основ наук – арифметики, природознавства, малювання тощо.

Здається, що можливості сприйняття, енергія, результативність діяльності дітей безмежні. Але вміння сприймати матеріал, фантазувати, створювати цікаві образи, вироби, композиції в дітей не завжди однаково розвинене. Заняття щодо створення виробів із паперу допомагають дитині знайти упевненість у власних силах, освоїти незвичайні технології, виховати художній смак дитини, вміння спостерігати і виділяти характерне; вчать не тільки дивитися, а й бачити, адже сюжети майбутніх робіт знаходяться поруч, необхідно тільки відшукати їх.

Папір – перший матеріал, з якого діти починають майструвати, творити, створювати неповторні вироби. Потрапляючи в руки дитини з самого раннього дитинства, дитина самостійно створює з нього образи свого внутрішнього світу. Звичайний матеріал – папір – набуває нових сучасних напрямів, ним можна працювати в різних техніках.

Діти всі талановиті, вони уявляють, фантазують, майструють, зображують. Творчість для дітей – це можливість виразити себе, свої думки і почуття. Ми, вчителі, прагнемо захопити дітей новими цікавими техніками, ідеями для творчості, розвиваючи їх творчі здібності й захопленості.

У контексті даних завдань доцільно окремо зупинитися на нових техніках роботи, з якими вдало знайомляться студенти нашого педагогічного закладу під час навчальних занять та самостійної роботи з трудового навчання. Як показує досвід, отримані знання, сформовані вміння та навички дозволяють студентам на практиці зацікавити дітей створенням художніх робіт у таких техніках, як «квілінг», «торцювання», «айріс-фолдінг» тощо.

Здійснимо короткий екскурс в історію виникнення квілінгу. У квілінгу довга історія: філігранна обробка паперу була відома ще древній єгиптянам, які використовували в якості матеріалу папірус, а також це мистецтво було відоме на Середньому Сході й у Китаї.

Наприклад, відомо, що в європейських монастирях 18 ст. техніка папероскручування використовувалась у декоруванні предметів релігійного культу й виготовленні медальйонів. Закручуючи на кінчик пташиного пера (англійською мовою даний вид творчості називається «quilling» – від слова «quill» або «пташине перо») папір із позолоченими краями, середньовічні майстрині досягали такого результату, що навіть при близькому розгляді філігранні паперові вироби виглядали як вироби, виготовлені з чистого золота.

З країн центральної Європи дане мистецтво поширилося в Англію, де спочатку активно практикувалося в багатих будинках часів Стюарта, щоб потім утвердитися майже до вікторіанського періоду.

З Англії квілінг перекочував у Північну Америку разом з колонізаторами. Починаючи з кінця XIX ст. популярність квілінгу поступово знизилася, майже до повного забуття, щоб у наші дні знову відродитися в більш сучасній формі. У цієї техніки багато прихильників у цілому світі. На даний час цей вид творчості поширений у Європі, Азії, Америці, але поступово полонить своєю неповторністю і красою Україну та Росію, адже за допомогою простого паперу та нехитрих прийомів можна створити справжні шедеври.

Значення квілінгу у педагогічній практиці.

З вищесказаного можна зрозуміти, що квілінг – дуже цікава й доступна техніка, яка може використовуватись у будь-якій сфері творчої діяльності людини. Вироби в стилі квілінгу можуть служити як: окремі експонати, елементи оздоблення, прикраси, іграшки, сувеніри тощо. Дану техніку можна використовувати при вивченні окремих тем до навчальних програм. Безсумнівним залишається факт, що квілінг не тільки цікавий, а ще й має неабияке значення для розвитку творчих здібностей особистості.

Слід відмітити основні навчальні функції техніки квілінгу:

1. Пізнавальна – дає змогу учням отримувати нові знання, отримувати нові практичні вміння та навички.

2. Виховна – сприяє формуванню вміння раціонально використовувати час та матеріали для виконання робіт.

3. Розвивальна – формує творче мислення, вміння міркувати, робити розрахунки, ескізи, викликає інтерес і потребу в інших знаннях та вміннях.

4. Евристична – дає змогу самостійно творити, використовувати нові техніки та способи виготовлення виробів, оволодівати новими прийомами діяльності.

Отже, робота в техніці квілінг у навчальному процесі дозволяє формувати компетентності учня.

1. Пізнавальна: оволодіння знаннями про папір, його виробництво, види, властивості, способи конструювання з паперу;

2. Практична: формування вмінь і навичок роботи з папером; виготовлення виробів у різних техніках, застосування основних прийомів роботи;

3. Творча: формування творчої особистості, емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток; задоволення потреби особистості у творчій самореалізації;

4. Соціальна: виховання культури праці; формування дружніх стосунків у колективі; відчуття відповідальності, колективізму, взаємодопомоги.

Вивчення техніки квілінгу тісно пов'язане з такими техніками роботи з папером, як оригамі, паперопластика, витинанка, паперова аплікація, моделювання виробів з паперу.

На уроках застосовуються різноманітні методи навчання: пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація); репродуктивні (відтворювальні); проблемно-пошукові (проблемне викладання матеріалу, узагальнюючі заняття). Велика увага приділяється індивідуальному підходу до кожного учня. Під час уроків для мотивації навчання використовуються: сюжетно-рольові ігри, ігри-змагання та ігри-конкурси, розвиваючі ігри, тощо. Учні із зацікавленням працюють над практичними завданнями в техніці квілінг.

Рис. 1. Базові форми квілінгу

Техніка торцювання з паперу. Про види художніх технік із використанням паперу можна говорити нескінченно, оскільки фантазія людська безмежна. Чого тільки не робимо ми з цим вдячним матеріалом – і ріжемо, і клеємо, і мнемо, і палимо, і рвемо, і згортаємо, і закручуємо, і розмочуємо. Техніку торцювання можна віднести і до способу аплікації, і до виду квілінга. За допомогою торцювання можна створювати дивовижні об'ємні картини, мозаїки, панно, декоративні елементи інтер'єру, листівки. Таким способом можливо прикрашати практично будь-які предмети, наприклад, фоторамки. Ще маловідома, ця техніка дуже швидко знаходить нових шанувальників і завойовує популярність у світі творчості. Настільки стрімке зростання її популярності пояснюється, по-перше, незвичайним ефектом «пухнастості», який дає торцювання, а по-друге, дуже легким способом виконання. Що ж це таке, техніка торцювання з паперу? Давайте познайомимося з нею ближче.

Принцип торцювання. В основі цієї техніки – створення зображень і предметів за допомогою об'ємних елементів із паперу. Об'ємний елемент торцювання називають «торцівкою» або «сторч». Він являє собою стислий у вигляді воронки або конуса шматочок м'якого паперу. Саме з таких елементів і створюється задуманий виріб. Кожна така «торцівочка» – як один мазок пензля у створенні картини, як одна петелька у в'язанні або одна бусинка в бісероплетінні. Торцювання – робота не складна, але кропітка. Вона вимагає не тільки посидючості, але й акуратності, уваги і певної спритності.

Інструментарій. Для виконання виробів у цій техніці потрібен мінімальний набір матеріалів та інструментів: папір, клей, ножиці й, так званий, «торцювальний» інструмент.

Папір для торцювання годиться не всякий. Зазвичай у цій техніці використовується гофрований папір чи, по-іншому, креповий. Такий папір продається практично в усіх магазинах товарів для творчості. Крім гофрованого паперу для торцювання підійдуть також звичайні паперові серветки. З гофрованого паперу виготовляють безпосередньо «торцівочки» – елементи об'ємної аплікації. Ножиці та клей знадобляться для вирізання та приклеювання цих торцівочок до основи.

У якості основи використовують тверді матеріали (картон). Для об'ємних виробів робляться заготовки з пінопласту, газет, пап'є-маше, пластиліну.

Але головний інструмент торцювання – це довга тонка паличка з тупим кінцем, проте може підійти олівець, стерезень або корпус від кулькової ручки, китайська паличка для їжі й будь-яка інша паличка.

Техніка виконання. Після того, як ви визначилися з видом виробу, необхідно заготовити папір для «торцівок». Це повинні бути нарізані з гофрованого паперу квадратики. Розмір – від одного до трьох сантиметрів, кількість – залежно від площі чи обсягу виробу. Заготівлю, на яку будуть кріпитися «торцівочки», можна заздалегідь намазати клеєм. Але також можна наносити клей на кожний окремий елемент – це вже як вам більше подобається.

Рис. 2. Види торцювання

Айріс-фолдінг. Айріс-фолдінг – дивовижна художня техніка, що дозволяє створювати за допомогою паперу і клею надзвичайно яскраві та веселі композиції з ефектом об'ємного зображення. Досягається цей незвичайний ефект шляхом складання смуг кольорового паперу під кутом у вигляді спіралі. Дослівно назва техніки IrisFolding можна перекласти з англійської, як «райдужне складання». Техніка айріс-фолдінг з'явилась у Голландії (Нідерланди), а звідти поширилася в інші країни і сьогодні активно використовується прихильниками паперових виробів.

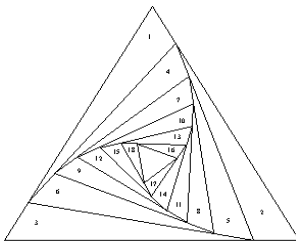
Сутність айріс-фолдінгу досить проста й доступна кожному. На основі з картону або щільного паперу вирізається контур будь-якої фігури, а потім із зворотнього боку заповнюється смужками паперу. Їх укладають у певному порядку за складеною схемою. Кожна смужка при укладанні охайно приклеюється на кінцях до зворотного боку основи. Після того, як малюнок повністю викладений, зворотний бік виробу підклеюється щільним папером.

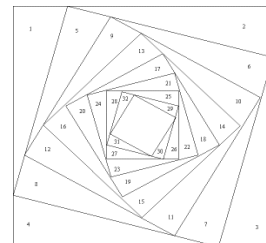
Для процесу виготовлення виробу в техніці айріс-фолдінг знадобиться картон, папір, будь-який клей і схема (айріс-шаблон), на якій видно контури готового зображення, а також зазначено порядок і напрям розміщення смужок паперу. Спочатку для виготовлення робіт у техніці айріс-фолдінг використовувалися тільки смужки кольорового паперу. Сьогодні широко застосовування при створенні робіт у цій техніці отримали атласні стрічки, оксамитовий папір, газетний папір, тканина, кольоровий картон.

Техніка айріс-фолдінг є нетрадиційною, тому діти не мають достатнього уявлення про вироби, виконані за її допомогою й тому для роботи необхідно мати достатню кількість різних наочних посібників. Це зразки робіт, виготовлені вчителем і учнями, фото готових робіт, базові айріс-шаблони, зразки готових айріс-шаблонів.

Трикутник

Квадрат

П'ятикутник

Шестикутник

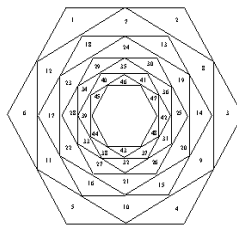
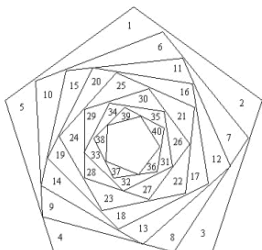

Рис. 3. Готові айріс-шаблони

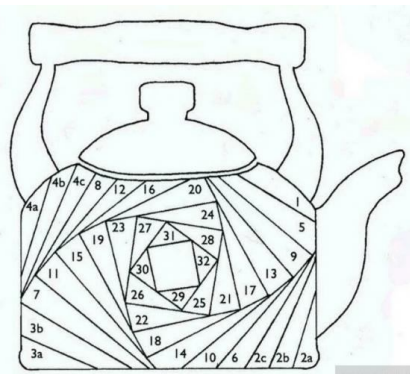

Рис. 4. Виріб, виконаний у техніці айріс-фолдінг та шаблон до нього

Висновки. Отже, усе викладене вище доводить, що педагогічний потенціал розвитку художньої творчості в трудовому навчанні достатньо широкий. Головне щоб учителі початкових класів озброювалися у своїй

фаховій підготовці не лише глибоким теоретичним багажем знань із методики, педагогіки, психології, сучасних інновацій в освіті, а розвивали в собі творчий потенціал та впроваджували на уроках трудового навчання та в позаурочний час сучасні креативні техніки роботи з різними матеріалами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Педагогічна газета. – 2002. – Січень. – № 1. – С. 4–7.
2. Ведмеденко Д. В. Виховання у дітей молодшого шкільного віку інтересу до трудової діяльності / Д. В. Ведмеденко, М. В. Шаплавський. – Чернігів, 2003. – 80 с.
3. Веремійчик І. М. Методика трудового навчання в початковій школі: навчальний посібник / І. М. Веремійчик. – Тернопіль : Навчальна книга- Богдан, 2004. – 276 с.
4. Вовк С. О. Трудове виховання молодших школярів: суть, зміст, методи / С. О. Вовк // Рідна школа. – 1999. – № 6. – С. 12–14.
5. Глінка І. В. Предметний тиждень. Трудове навчання. 1–4 : методичний посібник для вчителів / І. В. Глінка, Н. О. Довгопола. – Х. : Скорпіон, 2004. – 80 с.
6. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К. : Райдуга, 1994. – 112 с.
7. Котелянець Н. Проектно-технологічна діяльність молодших школярів / Н. Костенкова // Трудова підготовка в закладах освіти. – № 1. – 2006. – С. 12–14.
8. Митителл Джексон Д. Поделки из бумаги / Митителл Джексон Д. – М. : Росмэн, 1996.
9. Долженко Г. И. Аппликация. Техника и искусство / Г. И. Долженко. – М. : Эксмо-Пресс, 2002.
10. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори у 5-ти т. – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 2. – 665 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка / М. М. Фіцула. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.
12. Божко Л. М. Виховання дитячої уяви у художніх образах / Л. М. Божко. – К. : Либідь, 1997. – 108 с.

РЕЗЮМЕ

Новобранная Л. В. Понимание глубины педагогического потенциала художественного творчества в трудовом обучении – шаг к успешной подготовке учителей начальных классов.

В статье освещаются вопросы необходимости развития художественного творчества младших школьников на уроках трудового обучения, рассматриваются более широкие возможности внедрения в учебный процесс современных креативных техник работы с бумагой (квиллинг, торцевание, айрис-фолдинг).

Ключевые слова: художественное творчество, креативные техники, квиллинг, торцевание, айрис-фолдинг.

SUMMARY

Novobranna L. Understanding the depth of pedagogical potential of art creativity in labor – a step to successful professional training of primary school teachers.

Changes, that have deep character in the native system of education, are directly connected with the personal factor and provide improving and optimization in the system of the artistic preparation of the primary school teachers.

Nowadays the problem of the creative person formation requires fundamental revising according to the terms of society humanization. In this article the questions of the pedagogical potential of the junior pupils' creativity through the handicraft are cleared up. Besides we

observe certain ways of the future primary school teachers' preparation to the organization of the pupils' creativity through the introducing creative technics in the studying process, in particular with the help of paper.

In the context of these targets we focus our thoughts on the new techniques that are well mastered by our college students during the classes in Handicraft Methodology or independently. As an experience shows, the received knowledge, formed skills and abilities allow the students to interest the children in making creative works on practice in such technics as «quilling», «parting-off» and «iris folding». Some short historical facts about each of the suggested techniques, some pedagogical values of them, some information about its simplicity and easiness in their realizing are given in this article. As in the others techniques, «quilling», «parting-off» and «iris folding» do not have any restrictions in using, they can be combined and successfully connected with an ordinary application.

The materials of the article allow us to make a conclusion about versatility of the pedagogical potential in the development of the primary school pupils' creativity. Handicraft Methodology helps the future teachers approach to the studying process from the right scientific positions, it assists in successful searching for the most rational ways in the development of the creative personality of a child, it increases the level of general pedagogical and methodological preparation in total, but it is not enough to have only strong theoretical knowledge in Methodology, Pedagogy, Psychology and in the innovative technologies in education. Future professional specialists should widely develop their creative potential; they should introduce creative techniques in working with the different materials during the Handicraft classes and after-school time.

Key words: *art creativity, creative techniques, quilling, parting-off, iris folding.*

УДК 373.67:37.036-057.874:373.3«312»

Ж. В. Соколик

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У даній статті розглянуто сучасний стан розвитку художньо-естетичної освіти молодших школярів у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Проаналізовано мету і основні завдання художньо-естетичної освіти. Подано перелік навчальних програм, створених відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти і відповідних підручників різних авторів. Художньо-естетична освіта молодших школярів розглядається в контексті опанування навчальних дисциплін: «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Мистецтво».

Ключові слова: *художньо-естетична освіта, молодший школяр, образотворче мистецтво, музика, мистецтво.*

Постановка проблеми. Нині в Україні спостерігається соціальне оновлення, яке передбачає активізацію духовного потенціалу суспільства. Це спонукає систему освіти шукати інноваційні підходи до процесу розвитку естетичної культури особистості, зокрема в загальноосвітніх навчальних закладах. Необхідність принципово нового здійснення художньо-естетичного розвитку молодших школярів підкреслюється в державних документах, що регламентують процес удосконалення освіти. Так, на відміну від традиційного підходу до естетичного розвитку школярів, Державним